

Grzegorz Czapski

Koło Naukowe Administratywistów
Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
- opiekun naukowy dr Konrad Walczuk

FUNKCJONOWANIE POMOCY SPOŁECZNEJ NA PRZYKŁADZIE MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE BIAŁA PODLASKA W LATACH 2010-2012

Streszczenie

Przedmiotem niniejszej pracy było przedstawienie funkcjonowania pomocy społecznej na przykładzie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. W pracy zastosowano metodę porównawczą. Porównano sprawozdania z działalności MOPS w Białej Podlaskiej za lata 2010, 2011 oraz 2012. Z przeprowadzonej analizy można wnioskować, że rośnie liczba osób, które znajdują się w trudniej sytuacji życiowej i korzystają z świadczeń Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. MOPS oferuje swoim klientom nie tylko świadczenia pieniężne i niepieniężne, ale także stara się pomóc wyjść z trudnej sytuacji poprzez organizację różnych szkoleń, kursów podnoszących kwalifikacje i wykształcenie.

Wstęp

Praca zawiera analizę funkcjonowania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. Szczegółowo opisano funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej. Przedstawiono strukturę zatrudnienia, główne powody, dla których udziela się świadczeń, liczbę osób i rodzin, które skorzystały z form pomocy w latach 2010-2012.

Funkcjonowanie pomocy społecznej w mieście Biała Podlaska w latach 2010-2012

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS) w Białej Podlaskiej funkcjonuje od poniedziałku do piątku w następujących godzinach:

- poniedziałek od 7.30 do 15.30,
- wtorek od 7.30 do 15.30,
- środa od 7.30 do 15.30,
- czwartek od 7.30 do 15.30,
- piątek od 7.30 do 15.30.

Przyjmowanie petentów odbywa się od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej za wyjątkiem pracowników socjalnych pracujących na terenie miasta, którzy przyjmują klientów MOPS-u w godz. 7.30 - 9.00 oraz 14.00 - 15.30. Instytucje i inne zakłady pracy działające w sprawach służbowych, inwalidzi, posłowie, pracownicy urzędów, radni, senatorowie i kobiety w ciąży przyjmowani są poza kolejnością (www.mops-bialapodlaska.pl).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej mieści się przy ulicy Aleja 1000-lecia 22. Realizuje on następujące zadania:

- 1) Własne gminy o charakterze obowiązkowym;
- 2) Własne gminy;
- 3) Własne powiatu;
- 4) Przyjęte w drodze porozumień;
- 5) Z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat;
- 6) Zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę.

Zadania ustawowe w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej realizowane były w latach 2010-2012 przez następujące działy:

- Pomocy Środowiskowej,
- Realizacji Świadczeń z Pomocy Społecznej,
- Opieki nad Rodziną i Dzieckiem,
- Pomocy Osobom Niepełnosprawnym,
- Samodzielne stanowisko d/s przeciwdziałania negatywnym zjawiskom w środowisku lokalnym,
- Administracyjny,
- Księgowości.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej funkcjonuje również Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, który powstał na mocy Zarządzenia Prezydenta Miasta Biała Podlaska Nr 8/2002 z dnia 31 lipca 2002 r.

Funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2010

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w 2010 roku świadczeniami z pomocy społecznej objętych było 1188 rodzin, co stanowiło 3423 osoby, co stanowi 5,99% ogólnej liczby wszystkich mieszkańców Białej Podlaskiej (tab. 1). Głównymi powodami, dla których udzielano świadczenia z MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2010 było przede wszystkim ubóstwo (uzyskiwanie dochodu poniżej określonego kryterium dochodowego), które wynika z bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawności, alkoholizmu. Bezrobocie, które powoduje często całkowitą utratę środków do życia jest czynnikiem powodującym popadanie w uzależnienia, bezradność lub izolację społeczną.

Tab. 1. Główne powody i liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2010

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ubóstwo	709	2051
Sieroctwo	18	63
Bezdomność	23	23
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	87	377
Bezrobocie	670	2112
Niepełnosprawność	341	875
Długotrwała lub ciężka choroba	87	204
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	316	1278
Przemoc w rodzinie	12	70
Alkoholizm	263	552
Narkomania	3	6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	14	30
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	3	14
Zdarzenie losowe	3	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MOPS Biała Podlaska za 2010 rok

W roku 2010 przyznano zasiłki stałe dla 113 osób w tym:

- a) 73 osoby samotnie gospodarujące,
- b) 40 osób pozostających w rodzinie.

Środki na realizację tego świadczenia pochodziły z budżetu państwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 92 osób korzystających z niektórych świadczeń.

W roku 2010 przyznano zasiłki okresowe dla 709 rodzin liczących ogółem 2051 osób.

Powodem przyznania zasiłku okresowego było dla:

- a) 473 rodzin - bezrobocie,
- b) 48 rodzin - niepełnosprawność,
- c) 33 rodziny - długotrwała choroba.

W roku 2010 przyznano zasiłki celowe na:

- a) zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych: zakup odzieży, obuwia, opału lub podstawowych środków czystości, pokrycie kosztów zużycia energii elektrycznej i czynszu za mieszkanie,
- b) pomoc w formie biletu kredytowanego przyznano 38 osobom,
- c) zakup opału 91,5 tony w postaci węgla i brykietu opałowego,
- d) pokrycie wydatków, które wynikały ze zdarzeń losowych - przyznano dla 3 rodzin,
- e) pokrycie kosztów pobytu dla 32 dzieci w Parafialnej Świetlicy Charytatywnej,
- f) zakup leków dla 44 osób,
- g) pokrycie kosztów pobytu dla 11 dzieci na zimowisku w Białym Dunajcu,
- h) skierowanie 85 dzieci na kolonie w okresie letnim,
- i) zorganizowanie pogrzebu dla 1 osoby,
- j) pomoc w formie schronienia dla 20 osób bezdomnych poprzez opłacenie ich pobytu i wyżywienia w schroniskach poza Białą Podlaską, a także kosztami związanymi z utrzymaniem noclegowni w Białej Podlaskiej.
- k) 19441 kg podstawowej żywności dla 631 osób w ramach Programu „Pomoc Żywnościowa dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej”,
- l) dofinansowanie kosztów pobytu dla 12 dzieci na wyjeździe profilaktyczno - sportowym w Zakopanym.

W roku 2010 przyznano dla 88 rodzin specjalne zasiłki celowe.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował też w tym roku świadczenia w formie dożywiania. W ramach tego świadczenia skorzystały 1973 osoby, z czego były to:

- a) 305 dzieci do 7 lat,
- b) 1043 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- c) 625 osób pozostałych.

W roku 2010 świadczone także usługi opiekuńcze. Usługi opiekuńcze polegały na pomocy w zakresie zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych i opiekę higieniczną. W 2010 roku z tej formy skorzystało 61 osób. W ramach świadczeń zrealizowano 10597 godzin usług opiekuńczych.

W 2010 roku w zajęciach terapeutycznych realizowanych przez Środowiskowy Dom Samopomocy uczestniczyło 50 osób. Zajęcia te prowadzono w pracowniach: gospodarstwa domowego, florystycznej, sali relaksacyjnej, plastycznej, komputerowej, krawieckiej, rękodzieła, terapii ruchem. Prowadzono również zajęcia muzyczne, taneczne, teatralne i świetlicowe.

W 2010 roku przyznano pomoc trzem rodzinom cudzoziemców, składających się z 13 osób, które uzyskały zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Pomoc polegała między innymi na nauce języka polskiego.

W 2010 roku w Białej Podlaskiej funkcjonowało 61 rodzin zastępczych wychowujących razem 92 dzieci, w tym:

- 41 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, które opiekowały się 62 dziećmi,
- 11 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, które opiekowały się 15 dziećmi,
- 2 rodziny zastępcze pełniące zadania pogotowia rodzinnego, które opiekowały się 9 dziećmi,
- 1 rodzina zastępcza, która pełniła funkcje wielodzietnej zawodowo niespokrewnionej z dzieckiem rodziny zastępczej, która opiekowała się 6 dziećmi.

Dwadzieścioro czworo dzieci z miasta Biała Podlaska znajdowało się w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów tj.:

- a) 3 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie zambrowskim,
- b) 10 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie bialskim,
- c) 2 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie krańickim,
- d) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie krasnostawskim,
- e) 3 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie,
- f) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie białostockim,
- g) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie siedleckim,
- h) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej na powiecie biłgorajskim,
- i) 2 dzieci - w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie miasta Tarnobrzeg.

Dodatkowo pełnoletni wychowankowie wraz z opuszczeniem placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymali środki finansowe z przeznaczeniem na:

- a) kontynuowanie nauki - 16 osób,
- b) usamodzielnienie - 2 osoby,
- c) zagospodarowanie w formie rzeczowej - 6 osób.

W 2010 roku w mieszkaniach chronionych mieszkało 5 osób kontynuujących naukę po odejściu z rodziny zastępczej, młodzieżowego ośrodka wychowawczego lub placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W 2010 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej kontynuował wcześniej zaczęty projekt realizowany w ramach EFS pt. „Dzieci! mam pracę ... - promocja integracji społeczno-zawodowej w Białej Podlaskiej”.

Projekt ten był współfinansowany z środków, UE w ramach EFS Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, z którego skorzystało 108 osób pozostających bez pracy (bezrobotnych lub nieaktywnych zawodowo) zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w wieku aktywności zawodowej, czyli wieku 15 - 64 lat i korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej.

Realizując ten projekt w 2010 roku zostało podpisanych 68 kontraktów socjalnych, zmieniono 10 indywidualnych programów usamodzielnienia, podpisano 19 umów z osobami z orzeczeniem niepełnosprawności oraz realizowano 10 kontraktów i 1 umowę z osobą niepełnosprawną zawartą w roku poprzednim.

Z instrumentów aktywizacji zawodowej skorzystało 85 osób, które wzięły udział w spotkaniach z doradcą zawodowym w celu określenia umiejętności i predyspozycji zawodowych.

Funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2011

W 2011 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej zatrudnionych było ogółem 46 pracowników, z czego 30 było pracownikami socjalnymi, co stanowiło 65,20% zatrudnionych osób. Liczba pracowników socjalnych wynika z art. 110 ust.11 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej „Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku; jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak niż trzech pracowników” (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Według danych urzędu miasta w roku 2011 liczba mieszkańców miasta zameldowanych na stałe wynosiła 57119 osób a osób tymczasowo zameldowanych 2184, co razem daje 59303 mieszkańców (www.umbialapodlaska.bip.e-zeto.eu). MOPS w Białej Podlaskiej spełnia warunki dotyczące liczby pracujących pracowników w ośrodku.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej udziela przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej świadczeń (pieniężnych lub niepieniężnych). Przyznawanie tych świadczeń występuje w formie decyzji administracyjnej (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Wyjątkiem jest udzielenie pomocy w postaci interwencji kryzysowej, pracy socjalnej, poradnictwa, uczestnictwa w zajęciach klubu samopomocy, a także przyznanie biletu kredytowanego nie wymaga wydania decyzji administracyjnej. Podstawą do wydania decyzji administracyjnej jest przeprowadzony wywiad środowiskowy i dokumentacja potwierdzająca sytuację osoby w potrzebie (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego). W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w roku 2011 wydano 4314 decyzji administracyjnych (www.mops-bialapodlaska.pl). Od wydanych decyzji przez MOPS przysługuje odwołanie do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO) w Białej Podlaskiej. Odwołanie należy złożyć do Dyrektora MOPS.

W MOPS w Białej Podlaskiej w 2011 roku świadczeniami z pomocy społecznej objętych było 1183 rodzin, co stanowiło 3370 osób, co było 5,68% ogólnej liczby wszystkich mieszkańców Białej Podlaskiej. Głównymi powodami, dla których udzielano świadczenia z MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2011 było przede wszystkim ubóstwo (uzyskiwanie dochodu poniżej określonego kryterium dochodowego), które wynika z bezrobocia, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawności, alkoholizmu i innych (tab. 2).

Tab. 2. Główne powody i liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2011

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ubóstwo	682	2092
Sieroctwo	19	67
Bezdomność	28	28
Potrzeba ochrony macierzyństwa	71	300
Bezrobocie	680	2075
Niepełnosprawność	317	751
Długotrwała lub ciężka choroba	109	244
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	318	1377
Przemoc w rodzinie	12	54
Alkoholizm	239	581
Narkomania	3	6
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	37
Brak umiejętności w przystosowaniu się do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	3	4
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	1	5
Zdarzenie losowe	2	16
Sytuacja kryzysowa	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MOPS Biała Podlaska za 2011 rok

W 2011 roku MOPS zapewnił pomoc w formie schronienia dla 26 bezdomnych osób poprzez opłacenie ich pobytu i wyżywienia w schroniskach poza Białą Podlaską, a także ponosił koszty związane z utrzymaniem noclegowni w Bia-

łej Podlaskiej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował też w tym roku rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, by dożywiać dzieci, jak również osoby pozbawione możliwości skorzystania z posiłku.

W ramach tego programu skorzystało 1956 osób, z czego były to:

- a) 443 dzieci do 7 lat,
- b) 755 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- c) 96 dzieci,
- d) 695 osób dorosłych.

W roku 2011 przyznano zasiłki stałe dla 116 osób w tym:

- a) 82 osobom samotnie gospodarującym,
- b) 34 osobom pozostających w rodzinie,

W roku 2011 przyznano zasiłki okresowe dla 650 rodzin liczących ogółem 1997 osób.

Powodem przyznania zasiłku okresowego było:

- a) bezrobocie w 466 rodzinach liczących ogółem 1433 osób,
- b) niepełnosprawność w 60 rodzinach liczących ogółem 142 osób,
- c) długotrwała choroba w 19 rodzinach liczących ogółem 45 osób.

W roku 2011 przyznano zasiłki celowe na:

- a) zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych, tj.: zakup obuwia, odzieży, opału, podstawowych środków czystości, kosztów energii elektrycznej i czynszu za mieszkanie,
- b) pomoc w formie biletu kredytowanego, z którego skorzystało 14 osób,
- c) zakupu opału w postaci 84 ton węgla,
- d) pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzeń losowych, które przyznano 2 rodzinom liczących 12 osób,
- e) pokrycie kosztów pobytu dla 35 dzieci w Parafialnej Świątlicy Charytatywnej w Białej Podlaskiej,
- f) zakup leków dla 34 osób,
- g) zorganizowanie pogrzebu dla 4 osób,
- h) dofinansowanie kosztów pobytu dla 5 dzieci na wyjeździe profilaktyczno-sportowym w Dąbkach.

MOPS w Białej Podlaskiej otrzymał w roku 2011, 22544 kg podstawowej żywności dla 515 osób w ramach Programu „Pomoc Żywnościowa dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej”.

MOPS zakwalifikował i wysłał 85 dzieci na wyjazd letni do Lubyczy Królewskiej, którego organizatorem było Kuratorium Oświaty w Lublinie.

W roku 2011 przyznano dla 113 rodzin specjalne zasiłki celowe. Zasiłki przyznano na:

- a) zakup odzieży i obuwia dzieciom,
- b) zakup leków,
- c) zakup opału,

- d) opłaty mieszkaniowe,
- e) zakup podręczników szkolnych.

Z prac socjalnych w MOPS w Białej Podlaskiej skorzystało 28 rodzin liczących 60 osób.

Działaniami podejmowanymi przez pracowników socjalnych MOPS w ramach pracy socjalnej były m.in.:

- a) działania ukierunkowane na poprawę sytuacji materialnej – polegające na pomocy w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego, świadczeń emerytalno-rentowych i alimentacyjnych, zasiłków rodzinnych oraz informowaniu o uprawnieniach do nich;
- b) działania ukierunkowane na poprawę funkcjonowania rodziny – polegające na pomocy w rozwiązywaniu konfliktów, wspieranie ofiar, które uległy przemocy, informowanie ich o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego i grup wsparcia i terapii leczenia uzależnień. Współpraca m.in. z kuratorem sądowym, pedagogiem szkolnym;
- c) działania ukierunkowane na poprawę warunków mieszkaniowych – pomoc w załatwieniu formalności związanych z sytuacją mieszkaniową, mobilizowanie do utrzymania czystości i prac porządkowych w mieszkaniu;
- d) działania na rzecz osób bezrobotnych – motywowanie do aktywnego poszukiwania ofert pracy, informowanie o możliwości udziału w kursach realizowanych przez MOPS;
- e) działania na rzecz osób starszych, chorych i niepełnosprawnych – zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, pomoc przy ubieganiu się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, udzielanie informacji o uprawnieniach osób niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu konsultacji lekarskiej, motywowanie do systematycznego leczenia.

W roku 2011, podobnie jak w latach wcześniejszych, usługi opiekuńcze świadczone były przez Polski Komitet Pomocy Społecznej. Usługi opiekuńcze polegały na pomocy w zakresie zaspokajania codziennych potrzeb życiowych i opiekę higieniczną. W 2011 roku z tej formy skorzystało 67 osób. W ramach tego świadczenia zrealizowano 9990 godzin usług opiekuńczych.

W 2011 roku skierowano 7 osób do domów pomocy społecznej i wydano 4 decyzje kierujące na wyjazd do Krajowego Ośrodka Mieszkalno – Rehabilitacyjnego dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku.

W ramach opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne w 2011 roku opłacono składkę zdrowotną dla 100 osób pobierających świadczenia w postaci zasiłku stałego.

W ramach realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych pokryto koszty dla 25 dzieci 2875 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Usługi świadczone były przez:

- a) NZOZ Specjalistyczną Poradnię Rehabilitacji Kompleksowej w Białej Podlaskiej;
- b) Stowarzyszenie Pomocy Młodzieży i Dzieciom Autystycznym, Młodzieży i Dzieciom Pokrewnych Zaburzeniach „Wspólny Świat” w Białej Podlaskiej;
- c) Polski Związek Głuchych – Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci i Młodzieży z Wadą Słuchu w Białej Podlaskiej.

Pomoc w postaci zasiłków celowych na usunięcie skutków kłęski żywiołowej przyznano dziesięciu rodzinom, w tym:

- a) 9 rodzin otrzymało świadczenia finansowe do 2 500 zł;
- b) 1 rodzina otrzymała świadczenie finansowe do 5 000 zł.

W 2011 roku przyznano pomoc dla jednej, dwuosobowej rodziny cudzoziemców, która uzyskała zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP. Pomoc została przeznaczona na finansowanie potrzeb bytowych (schronienia), posiłki, żywność i niezbędne ubranie (tj. pieluchy, odzież i obuwie).

W 2011 roku w Białej Podlaskiej działało 48 rodzin zastępczych wychowujących razem 68 dzieci, w tym:

- 38 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem, które opiekowały się 50 dziećmi;
- 7 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, które opiekowały się 8 dziećmi;
- 1 zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego, która opiekowała się 5 dziećmi;
- 1 zawodowa wielodzietna rodzina zastępcza, która opiekowała się 4 dziećmi;
- 1 zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza, która opiekowała się 1 dzieckiem.

Dwadzieścioro dzieci z Białej Podlaskiej znajdowało się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów tj.:

- a) 3 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie zambrowskim,
- b) 11 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie bialskim,
- c) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie krasnostawskim,
- d) 3 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Lublinie,
- e) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie siedleckim,
- f) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie biłgorajskim.

Dodatkowo pełnoletni wychowankowie wraz z opuszczeniem placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymali środki finansowe z przeznaczeniem na:

- a) kontynuowanie nauki - 16 osób,
- b) usamodzielnienie - 2 osoby,
- c) zagospodarowanie w formie rzeczowej - 3 osoby.

W 2011 roku w mieszkaniach chronionych mieszkały 4 osoby kontynuujące naukę, po odejściu z rodziny zastępczej lub placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W 2011 MOPS w Białej Podlaskiej kontynuował wcześniej zaczęty projekt realizowanego w ramach EFS pt. „Dzieci! mam pracę ... - promocja integracji społeczno-zawodowej w Białej Podlaskiej”.

Projekt ten był współfinansowany ze środków UE w ramach EFS Operacyjnego Kapitał Ludzki, z którego skorzystały 54 osoby pozostające bez pracy (bezrobotne lub nieaktywne zawodowo) zagrożone wykluczeniem społecznym, znajdujące się w wieku aktywności zawodowej, czyli wieku 15 - 64 lat i korzystające ze świadczeń społecznych lub usług finansowanych na podstawie przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Odbiorcami projektu mogły być też osoby z otoczenia zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. osoby mieszkające razem w jednym gospodarstwie domowym.

Realizując ten projekt w 2011 roku zostały podpisane 32 kontrakty socjalne, zmieniono 6 indywidualnych programów usamodzielnienia, podpisano 6 umów z osobami z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz realizowano 9 kontraktów oraz 1 umowę zawartą w latach poprzednich.

Z instrumentów aktywizacji zawodowej skorzystały 44 osoby. Wzięły one udział w spotkaniach indywidualnych oraz grupowych z doradcą zawodowym w celu określenia umiejętności i predyspozycji zawodowych.

Funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w roku 2012

W 2012 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej zatrudnionych było ogółem 44 pracowników, z czego 30 było pracownikami socjalnymi, co stanowiło 68,20% zatrudnionych osób.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w roku 2012 wydano 4317 decyzji administracyjnych. Od wydanych decyzji przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej odwołano się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego (SKO) w Białej Podlaskiej od 22 decyzji, z czego:

- 10 odwołań zostało odrzuconych,
- 6 odwołań uznano,
- w 2 odwołaniach stwierdzono przedawnienie, co do terminu wniesienia odwołania
- w 1 odwołaniu odmówiono przywrócenia terminu, co do wniesienia odwołania,
- 2 odwołania nadal są rozpatrywane,
- w 1 odwołaniu zawieszono postępowanie odwoławcze.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w 2012 roku świadczeniami z pomocy społecznej objętych było 1244 rodzin, co stanowiło 3498 osób, co było 5,91% ogólnej liczby wszystkich mieszkańców Białej Podlaskiej. W związku z podwyższeniem od 1 października 2012 r. kryterium dochodowym osób uprawnionych do świadczeń dla osób samotnie gospodarujących do kwoty 542 zł (do 30 września 2012 r. było 477 zł), dla gospodarstw domowych wieloosobowych do kwoty 456 zł na 1 osobę w rodzinie (do 30 września 2012 r. było 351 zł) (Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej). Z tego powodu zauważalny jest wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Dzięki podwyższonemu kryterium dochodowego od 1 października 2012 r. większa liczba mieszkańców miasta mogła uzyskać świadczenia. Nadal dominującymi powodami, dla których udzielano świadczenia z MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2012 było przed wszystkim ubóstwo (uzyskiwanie dochodu poniżej określonego kryterium dochodowego), które wynikało głównie z bezrobocia, niepełnosprawności i alkoholizmu (tab. 3).

Tab. 3. Główne powody i liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS w Białej Podlaskiej w roku 2012

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Ubóstwo	820	2323
Sieroctwo	26	91
Bezdomność	38	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	92	426
Bezrobocie	725	2233
Niepełnosprawność	348	893
Długotrwała lub ciężka choroba	107	239
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	293	1294
Przemoc w rodzinie	36	131
Alkoholizm	260	557
Narkomania	2	4
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	19	29
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	2	8
Zdarzenie losowe	3	4
Sytuacja kryzysowa	1	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności MOPS Biała Podlaska za 2012 rok

W 2012 roku MOPS zapewnił pomoc w formie schronienia dla 22 bezdomnych mężczyzn. W schroniskach poza terenem miasta Biała Podlaska przebywało 6 bezdomnych mieszkańców miasta, 2 osoby bezdomne zostały objęte programem wychodzenia z bezdomności.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej kontynuował rządowy program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, którego celem jest zapewnienie pomocy w zakresie dożywiania dla dzieci do 7 lat, uczniom szkół średnich oraz osobom pozbawianym posiłku.

W ramach tego programu skorzystało 1597 osób, z czego były to:

- a) 363 dzieci do 7 lat,
- b) 766 uczniów szkół ponadgimnazjalnych,
- c) 468 osób dorosłych.

W roku 2012 przyznano zasiłki stałe dla 119 osób w tym:

- a) 79 osób samotnie gospodarujących,
- b) 40 osób pozostających w rodzinie,

W roku 2012 przyznano zasiłki okresowe 709 rodzinom liczącym ogółem 2028 osób.

Powodem przyznania zasiłku okresowego było w:

- a) 430 rodzinach liczących ogółem 1201 osób - bezrobocie,
- b) 52 rodzinach liczących ogółem 150 osób - niepełnosprawność,
- c) 21 rodzinach liczących ogółem 38 osób - długotrwała choroba,

W roku 2012 przyznano zasiłki celowe na:

- a) zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, tj. zakup obuwia, odzieży, opału, podstawowych środków czystości, kosztów energii elektrycznej i czynszu,
- b) pomoc w formie biletu kredytowanego, z której skorzystało 16 osób,
- c) zakupu opału w postaci 56 ton węgla,
- d) pokrycie wydatków, które powstały w wyniku zdarzeń losowych przyznano trzem rodzinom,
- e) dofinansowanie kosztów wyżywienia dla 24 dzieci w Parafialnej Świątlicy Charytatywnej,
- f) zakup leków dla 33 osób,
- g) zorganizowanie pogrzebu dla 10 osób,
- h) dofinansowanie kosztów pobytu dla 11 dzieci na wyjeździe profilaktyczno-sportowym w Kluszkowcach.

MOPS w Białej Podlaskiej otrzymał w roku 2012, 18158 kg podstawowej żywności dla 455 osób w ramach Programu „Pomoc Żywnościowa dla Najuboższej Ludności Unii Europejskiej”.

MOPS zakwalifikował i wysłał 80 dzieci na kolonie letnie do Ełku, których organizatorem było Kuratorium Oświaty w Lublinie.

W roku 2012 przyznano 118 rodzinom specjalne zasiłki celowe. Zasiłki przyznano na:

- a) zakup leków,
- b) zakup odzieży i obuwia dzieciom,
- c) zakup opału,
- d) zakup podręczników szkolnych,
- e) opłaty mieszkaniowe.

Z prac socjalnych w MOPS w Białej Podlaskiej skorzystało 75 rodzin liczących 204 osoby.

Działaniami podejmowanymi przez pracowników socjalnych MOPS-u w ramach pracy socjalnej były m.in.:

- a) pomoc w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego, świadczeń emerytalno-rentowych i alimentacyjnych, zasiłków rodzinnych, oraz informowaniu o uprawnieniach,
- b) pomocy w rozwiązywaniu konfliktów, wspieranie ofiar, które uległy przemocy, informowanie ich o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego, grup wsparcia i terapii, leczenia uzależnień. Współpraca m.in. z kuratorem sądowym, pedagogiem szkolnym,
- c) pomoc w załatwieniu formalności związanych z obecną sytuacją mieszkaniową, mobilizowanie do utrzymania czystości i prac porządkowych w mieszkaniu,
- d) motywowanie do aktywnego poszukiwania ofert pracy, informowanie o możliwości udziału w kursach realizowanych przez MOPS,
- e) zapewnienie opieki osobom starszym i niepełnosprawnym, pomoc przy ubieganiu się o ustalenie stopnia niepełnosprawności, udzielanie informacji o uprawnieniach osób niepełnosprawnych, pomoc w uzyskaniu konsultacji lekarskiej, motywowanie do systematycznego leczenia.

W roku 2012, podobnie jak w latach wcześniejszych, usługi opiekuńcze świadczone były przez Polski Komitet Pomocy Społecznej. Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w zakresie zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych i opiekę higieniczną. W 2012 roku z tej formy skorzystało 58 osób. W ramach świadczeń zrealizowano 9776 godzin usług opiekuńczych.

W 2012 roku skierowano 17 osób do domów pomocy społecznej i wydano 5 decyzji kierujących na wyjazd do Krajowego Ośrodka Mieszkalno-Rehabilitacyjnego dla Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Dąbku.

W ramach opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne w 2012 roku opłacono składkę zdrowotną za 103 osoby pobierające świadczenia w postaci zasiłku stałego i 11 osób realizujących kontrakt socjalny.

W ramach realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych opłacono 40 dzieciom 4592 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności.

Usługi świadczone były przez:

- a) Ośrodek Rehabilitacji dzieci i młodzieży RENMED w Białej Podlaskiej;
- b) Stowarzyszenie Pomocy Młodzieży i Dzieciom Autystycznym, Młodzieży i Dzieciom o Pokrewnych Zaburzeniach „Wspólny Świat” w Białej Podlaskiej;

W ramach prowadzenia ŚDS dla osób z zaburzeniami psychicznymi powierzono, zgodnie z umową, Ośrodkowi „Misericordia” Caritas w Białej Podlaskiej.

W 2012 roku w zajęciach terapeutycznych w Środowiskowym Domu Samopomocy brały udział 53 osoby. Środowiskowy Dom Samopomocy zapewniał transport dla 9 uczestników terapii.

Osoby korzystające z zajęć w ŚDS mogły korzystać z pomocy psychologa i pracownika socjalnego. Uczestniczyły w różnego rodzaju treningach zaradności życiowej, w zajęciach terapeutycznych oraz integracyjnych. Prowadzono zajęcia terapeutyczne w pracowniach: florystycznej, gospodarstwa domowego, informatycznej, krawieckiej i rękodzieła, muzycznej, plastycznej, relaksacyjnej oraz różnego rodzaju zajęcia świetlicowe zabawy i ćwiczenia, taneczne, teatralne, zdobnictwa i dekoracji.

W 2012 roku przyznano pomoc dwóm rodzinom cudzoziemskim, które uzyskały zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Pomoc została przeznaczona na pokrycie potrzeb bytowych (schronienie), zakup żywności, opału i odzieży.

W 2012 roku w Białej Podlaskiej funkcjonowało 47 rodzin zastępczych wychowujących razem 70 dzieci, w tym:

- 33 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które opiekowały się 45 dziećmi,
- 11 rodzin zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem, które opiekowały się 13 dziećmi,
- 1 zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego, która opiekowała się 6 dziećmi,
- 1 zawodowa wielodzietna rodzina zastępcza, która opiekowała się 4 dziećmi,
- 1 zawodowa specjalistyczna rodzina zastępcza, która opiekowała się 2 dziećmi.

Dwadzieścioro dziewięcioro dzieci z miasta Biała Podlaska znajdowało się w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów tj.:

- a) 23 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie bialskim,
- b) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie zamojskim,
- c) 4 dzieci - w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w powiecie chełmskim,
- d) 1 dziecko - w placówce opiekuńczo-wychowawczej w powiecie biłgorajskim.

Dodatkowo 14 pełnoletnich wychowanków wraz z opuszczeniem placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymało środki finansowe z przeznaczeniem na kontynuowanie nauki.

W 2012 roku w mieszkaniach chronionych mieszkały 2 osoby kontynuujące naukę po odejściu z placówki opiekuńczo-wychowawczej.

W 2012 r. pomocą specjalistyczną Ośrodek objął razem 163 osoby z terenu miasta Białej Podlaskiej, z tego:

- 34 mężczyzn;
- 51 kobiet;
- 78 osób do 18 lat.

W 2012 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej kontynuował wcześniej zaczęty projekt realizowanego w ramach EFS pt. „Dzieci! mam pracę ... - promocja integracji społeczno-zawodowej w Białej Podlaskiej”.

Projekt ten był współfinansowany ze środków UE w ramach EFS Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, z którego skorzystało 98 osób pozostających bez pracy (bezrobotnych lub nieaktywnych zawodowo) zagrożonych wykluczeniem społecznym, znajdujących się w wieku aktywności zawodowej, czyli wieku 15 - 64 lat i korzystających ze świadczeń społecznych lub usług finansowanych na podstawie przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Odbiorcami projektu mogły być też osoby z otoczenia zagrożonych wykluczeniem społecznym, tj. osoby mieszkające razem w jednym gospodarstwie domowym.

Realizując ten projekt w 2012 roku zostało podpisanych 68 kontraktów socjalnych, zmieniono 7 indywidualnych programów usamodzielnienia, podpisano 12 umów z rodzicami dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, 5 umów z rodzicami zastępczymi oraz kontynuowano 6 kontraktów.

Z instrumentów aktywizacji zawodowej skorzystało 91 osób wzięły one udział w spotkaniach indywidualnych i grupowych z doradcą zawodowym w celu określenia umiejętności i predyspozycji zawodowych (www.mops-bialapodlaska.pl).

Podsumowanie

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej stale rośnie. Jest to spowodowane podwyższeniem kryterium dochodowego na osobę, dzięki czemu więcej osób nabyło prawa do świadczeń. Jak również ciągle rosnącej stopie bezrobocia, która obecnie w mieście Biała Podlaska w lutym 2014 wynosiła 17,4% (www.pupbialapodlaska.pl). Obecnie, coraz częściej świadczenia z Ośrodków Pomocy Społecznej są jedynym źródłem dochodowym wielu rodzin. Według obserwacji, spotykane jest również zjawisko patologiczne przejawiające się korzystaniem ze

świadczeń przez kolejne pokolenia w rodzinie. Według danych z 2010 r. w Polsce z świadczeń pomocy społecznej korzystało 8,7% ludności. Osiemdziesiąt procent z nich korzysta z pomocy ponad 10 lat (Sierpowska 2012).

W pracy zbadano funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej w latach 2010-2012. Przedstawiono strukturę organizacyjną oraz zakres świadczeń, jak również liczbę osób korzystających z pomocy w poszczególnych latach.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej obecnie nie tylko oferuje świadczenia pieniężne i niepieniężne, ale także pomaga - poprzez programy finansowane z środków UE - podnosić wykształcenie oraz kwalifikacje zawodowe osób by w przyszłości mogły one zdobyć pracę i uniezależnić się od świadczeń oferowanych przez MOPS w Białej Podlaskiej.

Pomoc społeczna to jedno z ważniejszych zadań należących do państwa. Dzięki niej osoby, które znalazły się w ciężkiej sytuacji życiowej, niemające przejściowo środków do życia, mogą normalnie funkcjonować w społeczeństwie.

Państwo, poprzez szereg przepisów prawnych dotyczących zabezpieczenia socjalnego, zapewnia godziwą egzystencję swoim obywatelom. Kwestię tę reguluje przede wszystkim konstytucja RP a także ustawy. Najważniejszym aktem prawnym o randze ustawy jest ta o pomocy społecznej z 2004 r., która reguluje najistotniejsze sprawy z zakresu pomocy socjalnej i zabezpieczenia społecznego. Ustawa ta określa w Art. 1 „1. Zadania w zakresie pomocy społecznej; 2. Rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania; 3. Organizację pomocy społecznej; 4. Zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej).

Na przykładzie miasta Biała Podlaska przedstawiono działanie pomocy społecznej na szczeblu gminnym, czyli tam, gdzie organy władzy są najbliższe obywatela. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Podlaskiej realizując prawo do pomocy społecznej umożliwia swoim klientom zaspokojenie podstawowych potrzeb.

Piśmiennictwo

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004, nr 64, poz. 593).
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 czerwca 2012 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2012, nr 0, poz.712).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. z 2012, nr 0, poz. 823).

-
4. Sierpowska I. (2012), Pomoc społeczna jako administracja świadcząca, Wyd. Wolters Kluwers Polska, Warszawa: 134.
 5. www.mops-bialapodlaska.pl
 6. www.pupbialapodlaska.pl
 7. www.umbialapodlaska.bip.e-zeto.eu

Liczba znaków ze spacjami: 36 307